



SZKOŁA GŁÓWNA GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO W WARSZAWIE UNIWERSYTET OTWARTY

PROGRAM KURSU DO MATURY – GEOGRAFIA ROZSZERZONA

Powstanie Wszechświata, budowa Wszechświata. Budowa Układu Słonecznego. Ogólna charakterystyka ciał Układu Słonecznego - charakterystyka planet. Ruch obiegowy Ziemi (charakterystyka) i jego następstwa - oświetlenie Ziemi w dniach równonocy i przesileni. Graficzne przedstawienie pozornej wędrówki Słońca nad horyzontem w różnych szerokościach geograficznych i w różnych porach roku. Zadania - Obliczanie wysokości Słońca nad horyzontem i szerokości geograficznej.

Ogólna charakterystyka ruchu obrotowego Ziemi. Następstwa ruchu obrotowego. Rachuba czasu, linia zmiany daty. Kalendarze (rzymski, juliański, gregoriański). Zadania - obliczanie czasu (miejscowego i strefowego) na podstawie różnicy długości geograficznej.

Geneza i cechy minerałów i skał; minerały i ich właściwości, skały magmowe, skały osadowe, skały metamorficzne. Złoża kopalin użytecznych. Budowa wnętrza Ziemi. Tektonika płyt litosfery. Główne założenia teorii tektoniki płyt. Procesy endogeniczne kształtujące powierzchnię Ziemi - procesy górotwórcze. Góry fałdowe i zrębowe, deformacje ciągłe i nieciągłe. Procesy łądotwórcze, izostazja. Rodzaje, przyczyny i skutki trzęsień ziemi.

Procesy wulkaniczne i plutonizm – przyczyny i skutki. Metody określania wieku skał i badań dziejów Ziemi. Przeszłość geologiczna - ewolucja Ziemi i życia. Ważniejsze wydarzenia w poszczególnych erach i okresach geologicznych. Mapa geologiczno - tektoniczna świata. Analiza profili geologicznych – odtwarzanie wydarzeń na podstawie układu warstw skalnych. Przeszłość geologiczna Polski. Jednostki tektoniczne Polski na tle głównych jednostek tektonicznych Europy.



SZKOŁA GŁÓWNA GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO W WARSZAWIE UNIwersytet OTWARTY

Procesy egzogeniczne kształtujące powierzchnię Ziemi. Rodzaje wietrzeń: fizyczne, chemiczne, biologiczne. Procesy denudacyjne i grawitacyjne ruchy masowe. Rzeźbotwórcza działalność wiatru, wód podziemnych (zjawiska krasowe), wód płynących, lodowców i lądolodów, wód morskich.

Skład i budowa atmosfery ziemskiej. Rola niektórych składników atmosfery. Obieg ciepła w atmosferze. Zróżnicowanie temperatury powietrza przy powierzchni Ziemi. Powstawanie opadów atmosferycznych, rodzaje chmur. Opady i osady atmosferyczne. Przestrzenne zróżnicowanie opadów na Ziemi. Cyrkulacja atmosfery i ruchy mas powietrza. Czynniki klimatotwórcze. Strefy klimatyczne świata i typy klimatów. Charakterystyka klimatu Polski.

Geneza i zasoby hydrosfery. Obieg wody w przyrodzie. Bilans wodny. Właściwości chemiczne

i fizyczne wody morskiej: przyczyny przestrzennego zróżnicowania zasolenia. Ruchy wody morskiej. Charakterystyka wód podziemnych. Typy źródeł. Charakterystyka wód powierzchniowych: typy genetyczne i rozmieszczenie jezior, ustroje rzeczne, geneza i budowa lodowców górskich i kontynentalnych, geneza i rozmieszczenie bagien. Zasoby wodne Polski.

Procesy glebotwórcze i ich przebieg w zależności od wpływu czynników geograficznych.

Charakterystyka genetycznych typów gleb i ich rozmieszczenie na świecie i w Polsce gleby strefowe i astrefowe. Strefowe i astrefowe zróżnicowanie szaty roślinnej, cechy głównych zbiorowisk roślinnych. Powiązania pomiędzy poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego w obrębie poszczególnych stref klimatyczno-roślinno-glebowych. Rozmieszczenie głównych zbiorowisk leśnych w Polsce. Ukształtowanie powierzchni Polski jako efekt współdziałania procesów endo- i egzogenicznych. Rzeźba młodoglacjalna pojezierzy, staroglacjalna nizin; Sudety jako przykład starej struktury tektoniczno-



SZKOŁA GŁÓWNA GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO W WARSZAWIE UNIwersYTET OTWARTY

denudacyjnej; Karpaty – przykładem młodych gór fałdowych i rzeźby erozyjno – tektonicznej.
Regionalne zróżnicowanie środowiska geograficznego Polski – krainy geograficzne.

Rozwój ludnościowy świata, fazy rozwoju demograficznego. Przyczyny i skutki przestrzennego zróżnicowania przyrostu naturalnego na świecie. Cechy demograficzne społeczeństw - społeczeństwa stare i młode. Analiza i interpretacja piramidy wieku ludności na przykładzie piramidy dotyczącej ludności Polski - cechy demograficzne społeczeństwa polskiego. Przemiany w strukturze zatrudnienia ludności na świecie i w Polsce. Struktura zatrudnienia w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego. Przyczyny i skutki bezrobocia. Rodzaje bezrobocia. Bezrobocie w Polsce - przyczyny występowania, przestrzenne zróżnicowanie stopy bezrobocia. Czynniki decydujące o rozmieszczeniu ludności na świecie - bariery osadnictwa i czynniki sprzyjające zaludnianiu obszarów. Przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia na świecie. Bariery osadnicze. Rozmieszczenie ludności w Polsce.

Przyczyny i konsekwencje migracji ludności. Główne kierunki międzynarodowych migracji w przeszłości i obecnie. Migracje Polaków. Mniejszości narodowe w Polsce. Bogactwo kulturowe Polski. Zróżnicowanie rasowe i kulturowe ludności świata. Kręgi kulturowe współczesnego świata. Cechy i rozmieszczenie wielkich religii świata. Wpływ religii na życie i gospodarkę człowieka. Przemiany cywilizacyjne świata. Procesy globalizacji.





SZKOŁA GŁÓWNA GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO W WARSZAWIE UNIwersytet OTWARTY

Proces rozwoju i funkcje miast. Rozwój sieci osadniczej w Polsce. Cechy fizjonomiczne miast typowych dla różnych regionów świata. Przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji na świecie i w Polsce. Regionalne zróżnicowanie współczesnych procesów urbanizacyjnych na świecie. Pozytywne i negatywne skutki urbanizacji. Uwarunkowania przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa. Użytkowanie ziemi na poszczególnych kontynentach. Rozmieszczenie wielkich regionów rolniczych świata.

Uprawa zbóż, roślin okopowych, przemysłowych, używek oraz warzyw i owoców na świecie. Chów zwierząt gospodarskich na świecie. Zróżnicowanie poziomu produkcji rolnej na świecie - rolnictwo intensywne i ekstensywne. Rolnictwo samo-zaopatrzeniowe i rolnictwo towarowe. Obszary nadwyżek i niedoborów żywności. Przyczyny głodu i możliwości rozwiązania tego problemu. Rybołówstwo i rybactwo na świecie.

Czynniki wpływające na rozwój rolnictwa w Polsce. Najlepsze regiony rolnicze Polski. Rozmieszczenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w Polsce. Rybołówstwo i rybactwo w Polsce. Polskie rolnictwo na tle rolnictwa Europy Zachodniej. Zmiany w bilansie energetycznym świata. Energetyka alternatywna. Produkcja energii elektrycznej na świecie. Bilans energetyczny wybranych państw. Przemysł energetyczny w Polsce.

Przemysł, jego podział i rola w gospodarce. Struktura i rola przemysłu w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego. Czynniki lokalizacji różnych gałęzi przemysłu. Tradycyjne i nowoczesne gałęzie przemysłu. Główne okręgi przemysłowe świata. Restrukturyzacja starych okręgów przemysłowych. Regiony przemysłowe Polski. Przemiany polskiego przemysłu w okresie transformacji gospodarczej.



SZKOŁA GŁÓWNA GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO W WARSZAWIE UNIWERSYTET OTWARTY

Zróżnicowanie znaczenia sektora usług w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego. Rola transportu w rozwoju gospodarczym regionów. Zalety i wady poszczególnych rodzajów transportu. Główne szlaki transportowe świata. Zróżnicowanie udziału poszczególnych rodzajów transportu w przewozach i pracy przewozowej na świecie. Główne szlaki transportowe w Polsce. Rola poszczególnych rodzajów transportu w przewozach i pracy przewozowej w Polsce.

Regiony turystyczne świata i Polski – walory przyrodnicze, kulturowe, wyposażenie w infrastrukturę turystyczną. Wpływ międzynarodowej wymiany handlowej na rozwój społeczno-gospodarczy. Struktura towarowa i geograficzne obroty handlu światowego oraz Polski. Mierniki poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego i jakości życia ludności (HDI). Fazy rozwoju społeczno-gospodarczego. Przyczyny dysproporcji rozwoju społeczno-gospodarczego regionów świata i próby złagodzenia tych dysproporcji. Zmiany w środowisku wywołane działalnością człowieka.

Polityczna mapa współczesnego świata, podział mórz i oceanów. Podłoże konfliktów na świecie i ich przestrzenne rozmieszczenie. Główne organizacje gospodarcze i polityczne i pozarządowe współczesnego świata. Geopolityczne położenie Polski w Europie. Euroregiony. Regionalne zróżnicowanie preferencji wyborczych w Polsce. Przestrzenne rozmieszczenie głównych chorób na świecie. Przyczyny rozprzestrzeniania się chorób na świecie, sposoby zapobiegania epidemiom.

Mapa i jej elementy. Skala mapy – zadania, siatki kartograficzne. Metody prezentacji wyników badań. Ćwiczenia – rozwiązywanie zadań z mapą topograficzną i turystyczną.

Wszystkie zajęcia uwzględniają wymagania CKE i są nakierowane na pytania maturalne klucze odpowiedzi.